

## KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2013 rd

### Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Nationella audiovisuella arkivet och vissa lagar som har samband med den

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 14 maj 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om Nationella audiovisuella arkivet och vissa lagar som har samband med den (RP 48/2013 rd) till kulturutskottet för beredning.

- regeringssekreterare Janina Lindqvist, undervisnings- och kulturministeriet
- kulturråd Laura Mäkelä, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Matti Lukkarila, Nationella audiovisuella arkivet
- direktör Leo Pekkala, Centralen för mediefostran och bildprogram MEKU.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av  
— Löntagarorganisationen Pardia.

#### PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att två ämbetsverk inom den audiovisuella kulturens område, Nationella audiovisuella arkivet och Centralen för mediefostran och bildprogram, sammanslås till ett ämbetsverk med namnet Nationella audiovisuella institutet.

Lagen om Nationella audiovisuella arkivet ska få en ny rubrik som lyder lagen om Nationella audiovisuella institutet. Bestämmelserna om Centralen för mediefostran och bildprogramms verksamhetsområde och uppgifter samt om registret över klassificerade av bildprogram och klassificeringsprogramutbudet ska tas in i den lagen. Lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram upphävs.

Enligt den föreslagna lagen ska Nationella audiovisuella institutet finnas för bevarande av filmer och televisionss- och radioprogram och forskning i anslutning till dessa samt för tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram och för främjande av mediefostran. Institutet ska lyda under undervisnings- och kulturministeriet. Institutets verksamhetsområde och uppgifter ska motsvara de nuvarande verksamhetsområdena och uppgifterna för Nationella audiovisuella arkivet och Centralen för mediefostran och bildprogram.

Nationella audiovisuella arkivets personal fortsätter som personal vid Nationella audiovisuella institutet. Personalen vid Centralen för

mediefostran och bildprogram övergår till institutet.

I syfte att främja samarbetet på området införs bestämmelser om delegationen för Nationella audiovisuella institutet. Direktionen för Nationella audiovisuella arkivet avskaffas.

Därtill innefattar lagen bemyndiganden att genom förordning utfärda bestämmelser om institutets direktör, avgörandet av ärenden enligt bildprogramlagen, organisationen, personalen, tjänsterna och förvaltningen. I lagen ingår även de hänvisningsbestämmelser som behövs samt

övergångsbestämmelser som gäller ärenden och personalen vid Centralen för mediefostran och bildprogram.

I propositionen föreslås även ändringar av teknisk natur i andra lagar. I dessa lagar ersätts hänvisningarna till de ämbetsverk som sammanslås med hänvisningar till det nya ämbetsverket, Nationella audiovisuella institutet.

Sammanslagningen av ämbetsverken ska beaktas i fördelningen av omkostnadsmoment i statsbudgeten för 2014.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2014.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

Syftet med regeringens proposition är att stärka undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som helhet och att koncentrera myndighetsnätverket genom att slå samman två ämbetsverk, Nationella audiovisuella arkivet (nedan arkivet) och Centralen för mediefostran och bildprogram (nedan centralen) till ett ämbetsverk, Nationella audiovisuella institutet (nedan institutet). Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med följande anmärkningar.

### *Samverkanseffekter av sammanslagningen*

Kulturutskottet vill understryka den omfattande samhälleliga betydelse de sammangående ämbetsverkens verksamhet har. Arkivet är en viktig minnes- och kulturorganisation och centralen är tillsynsmyndighet för klassificeringen av bildprogram och expertmyndighet inom mediefostran, och barnskyddssynpunkterna har en framträdande roll i dess arbete. Den gemensamma nämnaren för de båda organisationerna är den audiovisuella aspekten.

Enligt propositionen ger sammanslagningen samverkanseffekter med tanke på ämbetsverkens resurser närmast i fråga om administrativa uppgifter och stöduppgifter och framöver, i mån av möjlighet, inom information, kommunika-

tion, forskning och medie- och filmfostran. Kulturutskottet betonar att sammanslagningen inte ska anses betyda att specialkompetensen försvinner, utan ett mera naturligt samarbete på lika villkor och ett aktivt sökande efter synergier. Som exempel på aktuellt samarbete vill utskottet nämna det samarbete mellan experter på medie- och filmfostran som centralen och arkivet bedrivit för Finlands vidkommande inom Europeiska kommissionens pågående projekt för kartläggning av ungas medieanvändning och mediesmak, i synnerhet när det gäller film. Arkivet har också deltagit i Mediekunskapsveckan, som samordnas av centralen. Utskottet konstaterar att en organisation som bevarar och ökar kännedomen om finländsk audiovisuell kultur går väl ihop med mediefostran.

### *Nationella audiovisuella institutets resurser*

Enligt utredning till utskottet har i synnerhet centralens resurser varit mindre än vad dess arbetsbörda och samhälleliga betydelse skulle kräva. Detta hotar leda till att institutet efter sammanslagningen tvingas inleda sitt arbete med ett resursunderskott. Utskottet anser detta vara helt oacceptabelt.

Enligt utredning har det i anslaget för centralens omkostnader för 2013 inte tagits tillräcklig hänsyn till de extrakostnader som mediefostransuppgifterna och de utvidgade tillsynsuppgifterna medför. Utöver tillsynen uppstår det

kostnader av främjandet av och forskningen inom mediefostran, webbtjänsterna och informationen samt personalen för främjande av mediefostran. Utskottet betonar i synnerhet de resurser som behövs för den från barnskyddssynpunkt viktiga tillsynen över att åldersgränserna iakttas i television, på biografer och i affärer och den direkta expertis detta kräver.

Centralens arbetsbörda har ökat märkbart i och med utvecklingen inom bildprogramslagstiftningen. Centralen får årligen in 20 000 nya, klassificerade bildprogram som faller inom dess tillsynsbehörighet. Vid behandlingen av reformen av lagstiftningen om bildprogram (RP 190/2010 rd) under vårvintern 2011 godkände riksdagen utifrån utskottets betänkande (KuUB 13/2010 rd) ett uttalande enligt vilket det bl.a. förutsätts att centralen får adekvata resurser för de nya och större skyldigheter som den får genom lagen om bildprogram. Detta ansågs viktigt för att genomförandet av en reform som har så stor betydelse för att skydda barn i medievardagen inte ska riskeras.

Enligt utredning till utskottet motsvarar den nuvarande tilldelningen av resurser, med beaktande av den ökade uppgiftsmängden och arbetsbördan, inte riksdagens intentioner enligt uttalandet. Utskottet anser det vara nödvändigt att en ökad finansiering av det nya ämbetsverket redan från början tryggas så att den motsvarar den samhälleliga betydelse institutets verksamhet kommer att ha.

#### *Beredningen av förordningen om institutet*

Som bilaga till regeringens proposition medföljer ett utkast till statsrådsförordning om Nationella audiovisuella institutet. Kulturutskottet anser det viktigt att vid den fortsatta beredningen av utkastet beakta två viktiga synpunkter.

Reformen ger upphov till ett mångsidigt institut för audiovisuell kultur, där det i fråga om de båda ämbetsverk som sammanslås råder en märkbar skillnad mellan mängden funktioner och antalet anställda samt budgetens storlek. En grundförutsättning för att reformen ska lyckas är

ett fungerande ledningssystem där sakkunskap och framstående ledarförmåga med hänsyn till institutet som helhet bör prioriteras. Enligt uppgift fortsätter arkivets nuvarande direktör som direktör för det nya institutet och centralens direktör blir chef för verksamhetsenheten för mediefostran. Undervisnings- och kulturministeriet är enligt utkastet till förordning den utnämmande myndigheten i bägge fallen.

Utskottet anser det vara mycket bra att de två ämbetsverkens direktörer enligt utkastet till förordning bildar ledarduo så, att chefen för verksamhetsenheten för mediefostran sköter direktörens uppgifter när denne har förhinder och den tjänsteman som arbetsordningen bestämmer sköter de uppgifter som åligger chefen för verksamhetsenheten för mediefostran när denne har förhinder. Detta innebär allmänt taget att det alltid är en av tjänstemännen vid den aktuella verksamhetsenheten som fungerar som ställföreträdare för båda cheferna. Ett sådant ledningssystem understryker å ena sidan den övergripande ledningen av institutets verksamhet på högsta nivå och å andra sidan ett ställföreträdarsystem som på lägre organisationsnivå går uppifrån neråt och bygger på gedigen sakkunskap.

Uppgifterna för verksamhetsenheten för mediefostran vid det framtida institutet har anknytning till såväl barnskyddsuppgifter som begränsning av grundläggande fri- och rättigheter. Kompetenskraven för de tjänstemän som nu sköter expertuppgifter vid centralen ingår i statsrådets förordning om Centralen för mediefostran och bildprogram (976/2011). Sakkunniga har framhållit att mediefostran är ett allt viktigare redskap i dagens samhälle i arbetet med att förebygga marginalisering av barn och unga och öka den samhälleliga aktiviteten och delaktigheten. På dessa grunder anser kulturutskottet det vara nödvändigt att man vid den fortsatta beredningen tar med behörighetsvillkoren för den personal som har expertuppgifter vid verksamhetsenheten för mediefostran i utkastet till förordning i analogi med den gällande statsrådsförordningen.

***Utskottets förslag till beslut***

Riksdagen

*godkänner lagförslagen utan ändringar.*

Helsingfors den 11 juni 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml  
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna  
Ritva Elomaa /saf  
Eeva-Johanna Eloranta /sd  
Jukka Gustafsson /sd  
Pauli Kiuru /saml  
Kimmo Kivelä /saf

Sanna Lauslahti /saml  
Silvia Modig /vänst  
Mikaela Nylander /sv  
Tuula Peltonen /sd  
Simo Rundgren /cent  
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.